TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2008 m. liepos 25 d. *

Byloje C-237/07

dėl *Bundesverwaltungsgericht* (Vokietija) 2007 m. kovo 29 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2007 m. gegužės 14 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Dieter Janecek

prieš

Freistaat Bayern,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai L. Bay Larsen, K. Schiemann, J. Makarczyk ir J.-C. Bonichot (pranešėjas),

* Proceso kalba: vokiečių.

generalinis advokatas J. Mazák,
posėdžio sekretorius B. Fülop, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. birželio 5 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— D. Janecek, atstovaujamo advokato R. Klinger,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. Wissels ir M. De Grave,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos F. Erlbacher, A. Alcover San Pedro ir D. Recchia,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1996 m. rugsėjo 27 d. Tarybos direktyvos 96/62/EB dėl aplinkos oro kokybės vertinimo ir valdymo (OL L 296, p. 55), iš dalies pakeistos 2003 m. rugsėjo 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1882/2003 (OL L 284, p. 1, toliau – Direktyva 96/62), 7 straipsnio 3 dalies išaiškinimu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp D. Janecek ir *Freistaat Bayern* dėl prašymo nurodyti pastarajam sudaryti veiksmų planą dėl oro kokybės *Landshuter Allee* rajone Miunchene, kur gyvena suinteresuotasis asmuo, šiame plane nurodant trumpą laikotarpį taikytinas priemones, siekiant užtikrinti, kad bus laikomasi Bendrijos teisės aktais leistinos smulkiųjų kietųjų dalelių KD10 emisijos aplinkos ore ribos.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Pagal Direktyvos 96/62 dvyliktą konstatuojamąją dalį:

„<…> tam, kad būtų apsaugota aplinka, apskritai ir žmogaus sveikata, būtina, jog valstybės narės imtųsi veiksmų, kai viršijamos ribinės vertės, kad šios vertės būtų pasiektos per nurodytą laiką“.

4 Direktyvos 96/62 I priede numatytas oro teršalų, į kuriuos reikia atsižvelgti vertinant ir valdant aplinkos oro kokybę, sąrašas. Šio sąrašo 3 punkte numatytos „smulkiosios kietosios dalelės, pvz., suodžiai (įskaitant KD10)“. (Pataisytas vertimas)

5 Direktyvos 96/62 7 straipsnyje „Aplinkos oro kokybės gerinimas – Bendrieji reikalavimai“ nurodyta:

„1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų atitiktį ribinėms vertėms.

<…>

3. Valstybės narės sudaro veiksmų planą ir nurodo trumpą laikotarpį taikytinas priemones, kurių siekiant sumažinti pavojų ir apriboti trukmę bus imamasi ten, kur iškyla pavojus viršyti ribines vertes ir (arba) pavojaus slenksčius. <…>“ (Pataisytas vertimas)

6 Šios direktyvos 8 straipsnyje „Zonose, kuriose lygis viršija ribinę vertę, taikomos priemonės“ numatyta:

„1. Valstybės narės sudaro zonų ir aglomeracijų, kuriose vieno arba kelių teršalų lygis yra aukštesnis už ribinę vertę kartu su leistinu nukrypimo dydžiu, sąrašą.

Kai konkretaus teršalo leistinas nukrypimo dydis nenustatytas, zonos ir aglomeracijos, kuriose to teršalo lygis viršija ribinę vertę, traktuojamos taip pat kaip ir pirmojoje pastraipoje išvardytos zonos ir aglomeracijos ir joms taikomos 3, 4 ir 5 dalys.

2. Valstybės narės sudaro zonų ir aglomeracijų, kuriose vieno arba kelių teršalų lygis yra tarp ribinės vertės ir ribinės vertės kartu su leistinu nukrypimo dydžiu, sąrašą.

3. Valstybės narės 1 dalyje išvardytose zonose ir aglomeracijose imasi priemonių užtikrinti, kad planas ar programa ribinei vertei per konkretų nustatytą laiką pasiekti būtų parengtas ir įgyvendintas.

Į šį planą ar programą, su kuriais susipažinti visuomenė privalo turėti galimybę, įtraukiama bent jau IV priede išvardyta informacija.

4. Valstybės narės 1 dalyje išvardytose zonose ir aglomeracijose, kuriose daugiau nei vieno teršalo lygis viršija ribines vertes, pateikia integruotą planą, apimantį visus šiuos teršalus.

<…>“

7 1999 m. balandžio 22 d. Tarybos direktyvos 1999/30/EB dėl sieros dioksido, azoto dioksido, azoto oksidų, kietųjų dalelių ir švino ribinių verčių aplinkos ore (OL L 163, p. 41) 5 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad KD10 koncentracijos aplinkos ore, vertinamos remiantis 7 straipsniu, neviršytų III priedo I skirsnyje nurodytų ribinių verčių nuo ten pat nurodytų datų.

III priedo I skirsnyje nurodytos leistinos nukrypimo ribos taikomos vadovaujantis Direktyvos 96/62/EB 8 straipsnio nuostatomis.“

8 Direktyvos 1999/30 III priedo 1 etapo 1 punkto lentelėje pateikiamos smulkiųjų kietųjų dalelių KD10 ribinės vertės.

Nacionalinės teisės aktai

9 Direktyva 96/62 į Vokietijos nacionalinę teisę buvo perkelta 2002 m. rugsėjo 26 d. redakcijos Įstatymu dėl apsaugos nuo neigiamo aplinkos poveikio dėl oro taršos, triukšmo, vibracijos ir panašių procesų *(Gesetz zum Schutz vor schädlichen Umwelteinwirkungen durch Luftverunreinigungen, Geräusche, Erschütterungen und ähnliche Vorgänge)* (BGBl I, p. 3830), iš dalies pakeistu 2005 m. birželio 25 d. Įstatymu (BGBl I p. 1865, toliau – Federalinis įstatymas dėl kovos su tarša).

10 Federalinio įstatymo dėl kovos su tarša 45 straipsnyje „Oro kokybės gerinimas“ nurodyta:

„1. Kompetentingos valdžios institucijos turi imtis reikiamų priemonių, siekiant užtikrinti, kad būtų laikomasi 48a straipsnyje nustatytų emisijų verčių, visų pirma, sudarydamos 47 straipsnyje numatytus planus.

<…>“

11 Šio įstatymo 47 straipsnyje „planai dėl oro kokybės, veiksmų planai, federalinės žemės teisės aktai“ numatyta:

„1. Viršijus ribines vertes bei leistinas nuokrypio ribas, kurios nustatytos reglamente pagal 48a straipsnio 1 dalį, kompetentingos valdžios institucijos turi sudaryti planą dėl oro kokybės, numatantį būtinas priemones, siekiant nuolat mažinti oro taršalus, ir atitinkantį reglamento reikalavimus.

2. Kilus pavojui viršyti reglamente pagal 48a straipsnio 1 dalį nustatytų emisijų ribines vertes ar pavojaus slenksčius, kompetentinga valdžios institucija turi sudaryti veiksmų planą, nustatantį trumpą laikotarpį taikytinas priemones, kurios galėtų sumažinti viršijimo pavojų ir jo trukmę. Pagal 1 dalį veiksmų planai gali būti įtraukti į planą dėl oro kokybės.

<…>“

12 Federalinio įstatymo dėl kovos su tarša 47 straipsnyje nurodytos emisijų ribinės vertės yra nustatytos 22-ajame šį įstatymą įgyvendinančiame reglamente, kurio 4 straipsnio 1 dalyje nurodyta:

„KD10 emisijos vidutinė ribinė vertė per 24 val., atsižvelgiant į žmonių sveikatos apsaugą, yra 50 μg/m^3, neviršijant daugiau kaip 35 kartus per kalendorinius metus <…>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

13 D. Janecek gyvena *Landshuter Allee* pakraštyje, prie vidurinio Miuncheno aplinkkelio, apytikriai 900 metrų į šiaurę nuo oro kokybės vertinimo stoties.

14 Šioje stotyje atlikti matavimai parodė, kad 2005 ir 2006 m. kietųjų smulkiųjų dalelių KD10 emisijos ribinė vertė buvo viršyta daugiau nei 35 kartus, o tai yra maksimalus Federaliniu įstatymu dėl kovos su tarša leistinas dydis.

15 Neginčijama, kad Miuncheno miestui yra sudarytas veiksmų planas dėl oro kokybės, kuris 2004 m. gruodžio 28 d. pripažintas privalomu.

16 Vis dėlto ieškovas pagrindinėje byloje pateikė ieškinį *Verwaltungsgericht München*, kuriame prašo nurodyti *Freistaat Bayern* sudaryti veiksmų planą dėl oro kokybės *Landshuter Allee* rajone, numatant trumpą laikotarpį taikytinas priemones, siekiant užtikrinti, kad nebūtų viršytas maksimalus leistinas (35 kartus per metus) kietųjų smulkiųjų dalelių KD10 emisijos ribinės vertės nukrypimo dydis. Šis teismas atmetė ieškinį kaip nepagrįstą.

17 *Verwaltungsgerichtshof,* kuriam buvo pateiktas apeliacinis skundas, laikėsi kitokios nuomonės, nuspręsdamas, kad suinteresuoti gyventojai gali reikalauti kompetentingų valdžios institucijų sudaryti veiksmų planą, tačiau jie negali reikalauti numatyti jame konkrečias priemones, siekiant užtikrinti, kad per trumpą laikotarpį būtų pasiektos KD10 emisijos ribinės vertės. Šis teismas mano, kad nacionalinės valdžios institucijos tik turi užtikrinti, kad tokiu planu yra siekiama šio tikslo, kiek tai įmanoma ir proporcinga jo atžvilgiu. Todėl jis nurodė *Freistaat Bayern* sudaryti veiksmų planą, laikantis šių reikalavimų.

18 D. Janecek ir *Freistaat Bayern* pateikė kasacinius skundus dėl *Verwaltungsgerichtshof* sprendimo *Bundesverwaltungsgericht*. Šio teismo manymu, ieškovas pagrindinėje byloje negali pasinaudoti teise reikalauti sudaryti veiksmų planą pagal Federalinio įstatymo dėl kovos su tarša 47 straipsnio 2 dalį. Be to, šis teismas mano, kad nei Direktyvos 96/62 7 straipsnio 3 dalies tikslas, nei jos turinys nesuteikia subjektinės teisės reikalauti sudaryti tokį planą.

19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas tvirtina, kad nors, net ir neteisėtai, nepriėmus veiksmų plano pagal nacionalinę teisę nepažeidžiamos ieškovo pagrindinėje byloje teisės, pastarasis nepraranda priemonių, leidžiančių užtikrinti, kad laikomasi įstatymo. Iš tiesų apsauga nuo žalingo smulkiųjų kietųjų dalelių KD10

poveikio turėtų būti užtikrinama planui nepriklausančiomis priemonėmis, suinteresuotiesiems asmenims turint teisę reikalauti, kad kompetentingos valdžios institucijos jas įgyvendintų. Be to, veiksminga apsauga būtų užtikrinta tomis pačiomis sąlygomis kaip ir sudarius veiksmų planą.

20 *Bundesverwaltungsgericht* pripažino, kad dalis mokslininkų iš aptariamų Bendrijos teisės nuostatų daro kitokias išvadas, pagal kurias suinteresuotieji tretieji asmenys turi teisę reikalauti, kad būtų sudaryti veiksmų planai, kuri, atrodo, buvo patvirtinta 1991 m gegužės 30 d. Sprendime *Komisija prieš Vokietiją* (C-59/89, Rink. p. I-2607).

21 Šiomis aplinkybėmis *Bundesverwaltungsgericht* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar Direktyvos 96/62 <...> 7 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad trečiajam asmeniui, kurio sveikatai kilo pavojus, subjektinė teisė reikalauti sudaryti veiksmų planą suteikiama net ir tuo atveju, jei, nepaisant veiksmų plano buvimo, jis turi galimybę įgyvendinti savo teisę reikalauti apsaugoti nuo neigiamo poveikio sveikatai, atsiradusį viršijus smulkiųjų kietųjų dalelių KD10 emisijos ribinę vertę, pateikdamas ieškinį, kuriuo reikalaujama, kad valstybės institucijos imtųsi veiksmų?

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar žalą sveikatai dėl smulkiųjų kietųjų dalelių KD10 patiriantis trečiasis asmuo turi teisę reikalauti sudaryti veiksmų planą, kuriame būtų nustatytos trumpą laikotarpį taikytinos priemonės, siekiant užtikrinti, kad būtų griežtai laikomasi smulkiųjų kietųjų dalelių KD10 emisijos ribinės vertės?

3. Jeigu į antrąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai, kuria dalimi veiksmų plane nustatytos priemonės turėtų sumažinti ribinės vertės viršijimo pavojų ir apriboti tokio viršijimo trukmę? Ar veiksmų planas, laikantis laipsniškumo koncepcijos,

gali apsiriboti priemonėmis, kurios nors ir neužtikrina ribinės vertės laikymosi, tačiau per trumpą laikotarpį vis dėlto padeda pagerinti oro kokybę?“

Dėl prejudicinių klausimų

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

22 Ieškovas pagrindinėje byloje tvirtina, jog visais atvejais, kai dėl to, kad nacionalinės valdžios institucijos nesilaiko direktyvos reikalavimų, kuriais siekiama apsaugoti visuomenės sveikatą, asmenų sveikatai kyla pavojus, pastarieji gali remtis imperatyviomis joje numatytomis taisyklėmis (dėl 1980 m. liepos 15 d. Tarybos direktyvos 80/779/EEB dėl oro kokybės ribinių verčių ir orientacinių verčių sieros dioksidui ir suspenduotosioms dalelėms (OL L 229, p. 30) žr. 1991 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-361/88, Rink. p. I-2567, 16 punktą, o dėl 1975 m. birželio 16 d. Tarybos direktyvos 75/440/EEB dėl paviršinio vandens, skirto geriamajam vandeniui imti, kokybės valstybėse narėse reikalavimų (OL L 194, p. 26) bei 1979 m. spalio 9 d. Tarybos direktyvos 79/869/EEB dėl valstybėse narėse esančio paviršinio vandens, skirto geriamajam vandeniui imti matavimo metodų, ėminių ėmimo bei tyrimų dažnio (OL L 271, p. 44) – 1991 m. spalio 17 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-58/89, Rink. p. I-4983, 14 punktą).

23 Atsižvelgiant į tai, kad Direktyva 96/62 siekiama apsaugoti žmonių sveikatą, ieškovas pagrindinėje byloje tvirtina, kad šios direktyvos 7 straipsnio 3 dalis yra imperatyvi taisyklė, kuri reikalauja sudaryti veiksmų planą, jeigu tik kyla pavojus viršyti ribinę vertę. Todėl pareiga sudaryti tokį planą tokioje situacijoje, kurios buvimas neginčijamas pagrindinėje byloje, yra taisyklė, kuria jis gali remtis šio sprendimo ankstesniame punkte nurodytos teismo praktikos pagrindu.

24 Dėl veiksmų plano turinio ieškovas pagrindinėje byloje tvirtina, kad jame reikia numatyti visas atitinkamas priemones, kuriomis būtų užtikrinta, kad viršijimo laikotarpis būtų kuo trumpesnis. Tai visų pirma išplaukia iš Direktyvos 96/62 7 straipsnio 3 dalies struktūros, kurioje aiškiai numatyta, kad turi būti sudaryti veiksmų planai, jeigu tik yra pavojus viršyti šias vertes, ir iš šios direktyvos 8 straipsnio 3 dalies, pagal kurią, viršijus ribines vertes, valstybės narės turi imtis priemonių užtikrinti, kad planas ar programa ribinei vertei per konkretų nustatytą laiką pasiekti būtų sudarytas ir įgyvendintas.

25 Nyderlandų vyriausybė tvirtina, kad Direktyvos 96/62 7 straipsnio 3 dalis nesuteikia tretiesiems asmenims subjektyvios teisės reikalauti sudaryti veiksmų planą. Valstybės narės turi didelę diskreciją tiek priimdamos veiksmų planus, tiek nustatydamos jų turinį.

26 Iš tos pačios nuostatos išplaukia, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas norėjo palikti valstybėms narėms diskreciją sudaryti veiksmų planą ir imtis papildomų priemonių, kurios, jų manymu, yra būtinos ir proporcingos siekiamo tikslo atžvilgiu.

27 Be to, Direktyvos 96/62 7 straipsnio 3 dalis nenustato jokios valstybių narių pareigos siekiamo tikslo atžvilgiu. Jų turima didelė diskrecija leidžia suderinti įvairius interesus ir priimti konkrečias priemones, atsižvelgiant, kaip laikomasi ribinių verčių bei į kitus interesus ir pareigas, kaip antai laisvą judėjimą Europos Sąjungoje.

28 Be to, valstybės narės gali sudaryti veiksmų planus, numatančius trumpą laikotarpį taikytinas priemones, siekiant sumažinti pavojų viršyti šias vertes ar apriboti jų trukmę.

29 Austrijos vyriausybė nurodo, jog Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad Bendrijos teisės nuostatos, kurios nustato ribines vertes, siekiant apsaugoti žmonių sveikatą, suinteresuotiesiems asmenims taip pat suteikia teisę ribinių verčių laikymosi atžvilgiu kreiptis į teismą (minėtas 1991 m. gegužės 30 d. Sprendimas, C-59/89, *Komisija prieš Vokietiją*).

30 Vis dėlto ši vyriausybė mano, kad nors Direktyvos 96/62 7 straipsnio 3 dalis gali turėti tiesioginį poveikį, tai nereiškia, kad ši nuostata asmenims suteikia subjektyvią teisę reikalauti sudaryti veiksmų planus, nes, jos manymu, joje numatyta tik galimybė nacionalinėse programose priimti priemones, galinčias padėti užtikrinti, kad būtų laikomasi ribinių verčių.

31 Komisija tvirtina, kad iš Direktyvos 96/62 formuluočių, būtent kartu skaitomų 7 straipsnio 3 dalies ir 2 straipsnio 5 punkto bei jos dvyliktos konstatuojamosios dalies, matyti, kad nustatyta kietųjų smulkiųjų dalelių KD10 emisijos ribine verte siekiama žmonių sveikatos apsaugos. Be to, Teisingumo Teismas analogiškų nuostatų atžvilgiu yra nurodęs, kad visais atvejais, kai viršijus ribines vertes gali kilti pavojus asmenų sveikatai, pastarieji gali remtis šiomis taisyklėmis gindami savo teises (minėto 1991 m. gegužės 30 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-361/88, 16 punktas; minėto sprendimo *Komisija prieš Vokietiją*, C-59/89, 19 punktas bei minėto 1991 m. spalio 17 d. Sprendimo *Komisija prieš Vokietiją* 14 punktas).

32 Šiuose sprendimuose išdėstyti principai taikomi Direktyvoje 96/62 numatytiems veiksmų planams. Todėl kompetentinga valdžios institucija turi sudaryti tokius planus, jei yra įvykdytos šioje direktyvoje nustatytos sąlygos. Iš to išplaukia, kad tretieji asmenys, kuriems viršijus ribines vertes buvo padarytas poveikis, gali reikalauti sudaryti veiksmų planą, kuris yra būtinas siekiant su šioje direktyvoje nustatytomis ribinėmis vertėmis susijusio tikslo.

33 Kalbant apie veiksmų planų turinį, pažymėtina, kad Komisija savo atsakymą pagrindžia Direktyvos 96/62 7 straipsnio 3 dalies formuluotėmis, pagal kurias šiuose veiksmų planuose turi būti numatytos „trumpą laikotarpį taikomos priemonės <…> siekiant sumažinti pavojų ir apriboti trukmę“. Ji mano, kad kompetentinga valdžios

institucija turi diskreciją imdamasi, jos manymu, tinkamiausių priemonių su sąlyga, kad jos priimtos atsižvelgiant į tai, kas yra veiksmingai įmanoma ir teisiškai proporcinga, kad kuo greičiau būtų galima atkurti mažesnį nei nustatytų ribinių verčių lygį.

Teisingumo Teismo atsakymas

Dėl veiksmų plano parengimo

34 Savo pirmuoju klausimu *Bundesverwaltungsgericht* klausia, ar asmuo gali reikalauti, kad kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos sudarytų veiksmų planą Direktyvos 96/62 7 straipsnio 3 dalyje numatytu atveju, kai kyla pavojus viršyti ribines vertes ar pavojaus slenksčius.

35 Šia nuostata valstybėms narėms nustatoma aiški pareiga sudaryti veiksmų planus esant pavojui viršyti ir ribines vertes, ir pavojaus slenksčius. Tokį aiškinimą, kuris tiesiogiai išplaukia iš Direktyvos 96/62 7 straipsnio 3 dalies, taip pat patvirtina jos dvylikta konstatuojamoji dalis. Tai, kas numatyta ribinių verčių klausimu, juo labiau taikytina pavojaus slenksčiams, dėl kurių tos pačios direktyvos 2 straipsnyje, kuriame apibrėžiami įvairūs šioje direktyvoje vartojami terminai, numatyta, kad valstybės narės „imasi skubių priemonių, nustatytų šioje direktyvoje“.

36 Be to, pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką asmenys valstybinės valdžios institucijų atžvilgiu gali remtis besąlyginėmis ir pakankamai tiksliomis direktyvos nuostatomis (šiuo klausimu žr. 1979 m. balandžio 5 d. Sprendimo *Ratti*, 148/78, Rink. p. 1629, 20 punktą). Kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos ir

teismai nacionalinės teisės nuostatas turi aiškinti kuo labiau laikydamiesi šios direktyvos tikslų (šiuo klausimu žr. 1990 m. lapkričio 13 d. Sprendimo *Marleasing*, C-106/89, Rink. p. I-4135, 8 punktą). Tuo atveju, kai negalima pateikti tokio aiškinimo, jie neturi taikyti direktyvai prieštaraujančių nacionalinės teisės taisyklių.

37 Kaip Teisingumo Teismas daug kartų yra nusprendęs, būtų nesuderinama su privalomuoju EB 249 straipsniu direktyvai pripažintu pobūdžiu iš principo atmesti tai, kad ja nustatyta pareiga gali remtis suinteresuotieji asmenys. Šis teiginys visų pirma taikomas direktyvai, kurios tikslas reguliuoti ir mažinti oro taršą ir kuria, be kita ko, siekiama apsaugoti visuomenės sveikatą.

38 Be to, Teisingumo Teismas yra nusprendęs, jog visais atvejais, kai dėl to, kad nesilaikoma direktyvose dėl oro kokybės ir geriamojo vandens reikalaujamų priemonių, kuriomis siekiama apsaugoti visuomenės sveikatą, gali kilti pavojus žmonių sveikatai, pastarieji gali remtis jose nustatytomis imperatyviomis taisyklėmis (žr. minėtą 1991 m. gegužės 30 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją*, C-361/88; minėtą sprendimą *Komisija prieš Vokietiją*, C-59/89, bei minėtą 1991 m. spalio 17 d. Sprendimą *Komisija prieš Vokietiją*).

39 Iš to išplaukia, kad fiziniai ir juridiniai asmenys, tiesiogiai susiję su pavojumi viršyti pavojaus slenksčius ar ribines vertes, gali reikalauti kompetentingų valdžios institucijų, prireikus kreipiantis į kompetentingus teismus, sudaryti veiksmų planą, jei kyla toks pavojus.

40 Tai, jog šie asmenys turi kitų priemonių, būtent teisę reikalauti, kad kompetentingos valdžios institucijos imtųsi konkrečių priemonių taršai mažinti, ir, kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, Vokietijos teisė tai numato, šiuo atžvilgiu neturi įtakos.

41 Iš tiesų, viena vertus, Direktyva 96/62 nenustato jokių apribojimų priemonėms, kurių galima imtis pagal kitas nacionalinės teisės nuostatas, tačiau, kita vertus, ji nustato specifinę planavimo atžvilgiu nuostatą, kaip numatyta jos dvyliktoje konstatuojamojoje dalyje, dėl aplinkos apsaugos „apskritai“, atsižvelgiant į visus reikalavimus, pavyzdžiui, į pramonės įrenginių veikimo ar jų perkėlimo reikalavimus.

42 Taigi į pirmąjį kausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 96/62 7 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, jog kylant pavojui viršyti ribines vertes ar pavojaus slenksčius tiesiogiai susiję asmenys gali reikalauti kompetentingų institucijų sudaryti veiksmų planą, nors jie pagal nacionalinę teisę turi ir kitų priemonių, siekiant, kad kompetentingos valdžios institucijos imtųsi kovos su oro tarša.

Dėl veiksmų planų turinio

43 Savo antruoju ir trečiuoju klausimais *Bundesverwaltungsgericht* klausia, ar kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos privalo priimti priemones, kurios trumpą laikotarpį užtikrintų galimybę pasiekti ribinę vertę, ar jos gali apsiriboti priimdamos priemones, kuriomis būtų sumažintas nukrypimas ir apribota jo trukmė ir kuriomis būtų užtikrintas laipsniškas situacijos gerėjimas.

44 Pagal Direktyvos 96/62 7 straipsnio 3 dalį veiksmų planuose turi būti numatytos trumpą laiką taikytinos priemonės, „kurių siekiant sumažinti pavojų ir apriboti trukmę bus imamasi ten, kur iškyla pavojus viršyti ribines vertes ir (arba) pavojaus slenksčius“. Iš šių formuluočių išplaukia, kad valstybės narės neprivalo imtis priemonių, siekiant, kad nebūtų viršytos šios ribinės vertės ir (arba) pavojaus slenksčiai.

45 Iš direktyvos, kuria siekiama integruotos taršos prevencijos, struktūros matyti, atvirkščiai, kad valstybės narės turi imtis tinkamų priemonių, siekdamos iki minimumo sumažinti viršijimo pavojų ir jo trukmę ir atsižvelgdamos į visas esamas aplinkybes bei interesus.

46 Šiuo atžvilgiu reikia nurodyti, kad nors valstybės narės turi diskreciją, Direktyvos 96/62 7 straipsnio 3 dalyje numatytos šios diskrecijos ribos, kuriomis galima remtis nacionaliniuose teismuose (šiuo klausimu žr. 1996 m. spalio 24 d. Sprendimo *Kraaijeveld*, C-72/95, Rink. p. I-5403, 59 punktą) dėl priemonių, kurios turi būti numatytos veiksmų plane, atitikties tikslui sumažinti viršijimo pavojų ir apriboti jo trukmę, atsižvelgiant į pusiausvyrą, kurią reikia užtikrinti tarp šio tikslo ir įvairių atitinkamų viešųjų bei privačių interesų.

47 Taigi į antrąjį ir trečiąjį klausimus reikia atsakyti, kad valstybės narės, kontroliuojant nacionaliniam teismui, privalo imtis tik tokių veiksmų plane numatytų ir trumpą laiką taikytinų priemonių, kuriomis galima iki minimumo sumažinti pavojų viršyti ribines vertes ar pavojaus slenksčius ir laipsniškai sugrįžti prie žemesnio nei šios vertės ar šie slenksčiai lygio, atsižvelgiant į faktines aplinkybes ir į visus susijusius interesus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

48 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **1996 m. rugsėjo 27 d. Tarybos direktyvos 96/62/EB dėl aplinkos oro kokybės vertinimo ir valdymo, iš dalies pakeistos 2003 m. rugsėjo 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1882/2003, 7 straipsnio 3 dalis turi būti aiškinama taip, kad kylant pavojui viršyti ribines vertes ar pavojaus slenksčius tiesiogiai susiję asmenys gali reikalauti kompetentingų institucijų sudaryti veiksmų planą, nors jie pagal nacionalinę teisę turi ir kitų priemonių siekti, kad kompetentingos valdžios institucijos imtųsi kovos su oro tarša.**

2. **Valstybės narės, kontroliuojant nacionaliniam teismui, privalo imtis tokių veiksmų plane numatytų ir trumpalaikių priemonių, kuriomis galima iki minimumo sumažinti pavojų viršyti ribines vertes ar pavojaus slenksčius ir laipsniškai sugrįžti prie žemesnio nei šios vertės ar šie slenksčiai lygio, atsižvelgiant į faktines aplinkybes ir į visus susijusius interesus.**

Parašai.